

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)**

«АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ПРАКТИКУМ»

7-й семестр, 2024 рік

Галузь знань

01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність

011 Освітні, педагогічні науки

Освітній рівень бакалавр

**Назва кафедри
та викладач /
викладачі**

Кафедра педагогіки

Викладач: **Порядченко Л.А.** - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки педагогічного факультету

Інформація про викладача на сайті факультету: <https://kp.pf.npu.edu.ua/index.php/sklad-kafedri/428-poriadchenko-lesia-anatoliivna>

E-mail: L.a.poriadchenko@udu.edu.ua

**I. Основна
мета/цілі
навчання**

є оволодіння студентами знань щодо теоретичних основ арт-терапії та навичок застосування арт-терапевтичних технологій у психологічній практиці, гармонізація розвитку особистості через розвиток здатності самовираження і самопізнання

Основними завданнями вивчення дисципліни «Арт-терапевтичний практикум» є:

- формування системи теоретичних знань щодо сутності психологічної допомоги методами арт-терапії;
- розвиток практичних вмінь застосування арт-технік у педагогічній роботі з дітьми та дорослими;
- ознайомлення з терапевтичним потенціалом зображувального та інших видів мистецтва у психокорекційній роботі з дітьми та дорослими;
- вивчення умов та ситуацій, які передбачають застосування методів арт-терапії в практиці педагогічної роботи
- формування творчої всебічно розвинутої особистості студента – майбутнього педагога – організатора дозвілєвої діяльності

II. Місце

Навчальна дисципліна вибіркова

*навчальної
дисципліни в
освітній програмі*

III. Обсяг навчальної дисципліни	<i>Кількість кредитів</i>	<i>3 кредити</i>
	<i>Загальна кількість годин</i>	<i>90</i>
	<i>Лекційні заняття</i>	<i>10</i>
	<i>Семінарські/практичні заняття</i>	<i>14/10</i>
	<i>Самостійна робота</i>	<i>56</i>

*IV. Короткий
зміст навчальної
дисципліни*

Змістовий модуль I. Основи теорії та методології арт-терапії

Тема 1.1. Вступ до курсу. Теоретико-методологічні засади арт-терапії.

Поняття арт-терапії в психологічній науці. Предмет та завдання арт-терапії. Використання образотворчого мистецтва з психодіагностичною, психокорекційною та психотерапевтичною метою. Процедури арт-терапії. Основні функції та галузі використання арт-терапії. Історія розвитку арт-технік. Історія розвитку арт-терапії. Етапи виникнення і формування арт-терапії. Розвиток теоретичної бази арт-терапії через синтез різних психотерапевтичних течій. Переваги арт-технік в порівнянні з вербальними формами психокорекційної роботи. Відсутність обмежень у використанні арт-технік. Мобілізація творчого потенціалу людини.

Тема 1. 2. Гуманістична терапія мистецтвом.

Основні положення гуманістичної психології. Урахування феноменологічного поля у арт-терапевтичному процесі. Особистісно-орієнтований підхід у арт-терапевтичній практиці.

Тема 1.3. Психодинамічна психотерапія. Аналітичні аспекти розуміння природи і механізмів образотворчого мистецтва.

Основні положення теорії З. Фрейда. Механізми психологічного захисту та їх значення для діагностики клієнтів. Несвідоме і мистецьке фантазування. Метод вільних асоціацій. Психоаналітичний підхід К.Г. Юнга у вивченні творчості. Метафора та архетипи в площині арт-терапії. Сучасні психоаналітичні концепції розвитку особистості. Теорія прив'язаності Боулбі.

Тема 1.4. Основні форми арт-терапевтичної роботи.

Індивідуальна та групова арт-терапія. Художні форми роботи і арт-терапевтичні вправи в психологічному забезпеченні професійної діяльності психолога практика. Огляд дослідження застосування арт-терапії в психологічному забезпеченні професійної діяльності психолога-практика. Обмеження в арт-терапії кольору. Кольорова карта для арт-терапії. Інтерпретація ліній.

Змістовий модуль 2. Діагностика в арт-терапії

Тема 2.1.Символ та його застосування у сучасній арт-терапії.

Психологічна природа і функції символу в арт-терапевтичній діяльності. Застосування мови символів. Психологія первісного та історичного символізму. Символічна експресивність кольору.

Тема 2.2.Діагностичний потенціал арт-терапевтичних технік.

Межі методу арт-терапевтичної діагностики. Малюнок як проекція внутрішнього світу людини. Оцінка діагностичних параметрів у арт-терапії.

Тема 2.3. Особливості арт-терапевтичної роботи з дітьми.

Методичні підходи до арт-терапії дітей та підлітків. Застосування арт-терапії в освітньому процесі. Фототерапія. МАК в психотерапевтичній роботі з дітьми та підлітками.

Змістовий модуль 3. Види арт-терапії

Тема 3.1. Психотерапія засобами зображувального мистецтва

Загальні уявлення про зображувальну терапію. Нетрадиційні техніки малювання як засіб розвитку креативності у дитячому віці. Робота з неструктурованим художнім матеріалом з метою самовираження (робота з пластиліном, піском, глинотерапія).

Тема 3.2. Музикотерапія

Загальні уявлення про музичну терапію. Механізми впливу музики на людину. Використання музикотерапії у психологічній практиці.

Тема 3.3. Танцювально-рухова терапія

Танець і терапія в історичному контексті. Використання тілесно-орієнтованого підходу у ТРТ. Основні техніки ТРТ. Рольова імпровізація.

Тема 3.4. Використання арт-технік в практиці казкотерапії. Принципи казкотерапії та способи використання у ній арт-технік. Казка як двері до колективного несвідомого, як спосіб контакту з дитячими ресурсами; як вказівка до дії; як засіб “обходу” опору. Архетип і символіка казки. Відомі казкові персонажі, архетипічне значення образів. Казка як архетипічна метафора: діагностичні можливості. Діагностичні критерії в казці.

Індивідуальна казкотерапія. Варіанти створення казок, їх діагностичне значення, шляхи інтерпретації. Складання казки метафори на замовлення клієнта.

Групова казкотерапія. Конструювання казкових сюжетів у групі. Корекція та діагностика за допомогою казок при роботі в групі. Арт-техніки в психодіагностиці казкою.

Тема 3.5. Лялькотерапія як метод арт-терапії.

Загальна характеристика методу. Форми лялькотерапії. Процес лялькотерапії (виготовлення ляльок, використання ляльок для емоційного відреагування). Види ляльок для корекційної та розвивальної роботи з дітьми. Основні прийоми роботи із лялькою.

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/іспиту, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9104>

V. Результати навчання

ПРН 1. Володіти основними знаннями і поняттями з педагогіки, психології, педагогіки дозвілля, теорії і методики культурно-дозвілєвої діяльності та рекреації..

ПРН 2. Знати психолого-педагогічні особливості навчання, виховання та розвитку різних вікових груп населення у сфері культурно-освітнього дозвілля.

ПРН 4. Уміти вільно оперувати педагогічними методиками організації та проведення індивідуальної, групової культурно-дозвілєвої діяльності та рекреації.

ПРН 6. Уміти виявляти інтереси і потреби населення в різних видах культурно-дозвілєвої діяльності та рекреації з урахуванням специфіки, віку, статі, освіти.

ПРН 8. Уміти оцінювати власні професійні здобутки та визначати перспективи особистого професійного розвитку.

ПРН 9. Здатність упроваджувати новаторський досвід роботи з дітьми, підлітками, дорослими, людьми похилого віку, залучати їх до активної культурно-дозвілєвої діяльності.

VI. Порядок та критерії оцінювання

Форми і методи поточного контролю

<i>Поточний контроль</i>	<i>опитування (усні й письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проєкти, написання пресрелізів, есе), оформлення документів, тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи</i>
<i>Підсумковий контроль</i>	<i>залік у 7 семестрі</i>

Підсумковий

контроль у вигляді заліку проводиться у формі виконання письмових тестових завдань на платформі Moodle. На залік виносяться питання, що відповідають навчальній програмі з дисципліни і доводяться до відома студентів викладачем. Результати заліку оцінюються за 100-бальною шкалою та виставляються у відповідну графу в заліковій відомості. Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середнє арифметичне кількості балів поточного (100 балів) та залікового (100 балів) контролю.

Критерії оцінювання знань студентів

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на практичних та семінарських практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних та семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

«Творчий рівень» (90-100 балів) - знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, узагальненими, системними; він вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

«Високий рівень» (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

«Достатній рівень» (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

«Задовільний рівень» (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово. Оцінка "задовільно" виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни «Арт-терапевтичний практикум» або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

«Низький рівень» (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу. Оцінка "задовільно" виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни «Арт-терапевтичний практикум» або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

Незадовільний рівень:

«Незадовільно» (0-59 балів) - виставляється здобувачу освіти, який при відповіді на питання з навчальної дисципліни «Арт-терапевтичний практикум» допустив серйозні помилки, не показав знань з навчально-програмного матеріалу. Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щопонеділка з 13.00-15.00 Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти/перескласти завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена.

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:

- 1) опитування (усне, письмове) – 3 бали;*
- 2) реферативні повідомлення, доповіді – 5 балів;*
- 3) творчі роботи – 5 балів;*
- 4) оформлення документів – 2 бали;*
- 5) тренувальні онлайн-тести – 2 бали;*
- б) тестові модульні контрольні роботи – 5 балів.*

VIII. Основні інформаційні ресурси

Основна інформація з навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9104>

Natalia Divinska, Yelizaveta Kriukova, Lesya Poriadchenko. Developing a model for digital competence of a foreign language teacher // ©Modern Science — Moderní věda. — Praha. — Česká republika, Nemoros. — 2023. — No 2. P 100-105/ ISSN 2336-498X.

Порядченко, Леся Анатоліївна та Вдовика, Ірина Олександрівна (2021) Використання Інтернет-сервісу доповненої реальності Вірраг як засобу формування читацької компетентності другокласників Відкрити освітнє е-середовище сучасного університету (10). С. 180-190. ISSN 2414-0325

Порядченко, Леся Анатоліївна (2020) Формування комунікативної компетентності у молодших школярів на основі психолінгвістики Колективна (три і більше авторів). Педагогіка в сучасних умовах: колективна монографія. Опубліковано Primemedia eLaunch, Бостон.

Порядченко, Леся Анатоліївна (2019) Використання нейролінгвістики як засобу формування естетичної логосфери в учнів початкової школи Науковий часопис НПУ ім. М. п. Драгоманова: Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання (31). С. 135-139. ISSN 2519-4623

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри педагогіки протокол № 1 від 25 серпня 2024 р.